

4. Чередниченко, О. І. Теорія і практика перекладу [Текст] / О. І. Чередниченко. – К. : Либідь, 2005. – 370 с.

5. Левицкая, Т. Р. Теория и практика перевода [Текст] / Т. Р. Левицкая, А. М. Фиттерман. – М. : Изд. лит-ры на ин. яз., 2003. – 263 с.

6. Черноватий, Л. М. Психолінгвістичні основи теорії педагогічної граматики [Текст] / Л. М. Черноватий. – Х. : Основа, 2006. – 245 с.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.

© А.О. Колесник, О.Ф. Белікова, 2011.

УДК 81'25

І.І. Ков'ях, ст. викл.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬО НЕ МОТИВОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ СПОЛУЧНИКА «AND» НА СТИЛІСТИЧНУ ФУНКЦІЮ АНГЛІЙСЬКОГО СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ

Розглянуто вплив сполучника «and» на стилістичну функцію англійського складного речення в оригінальних текстах художніх творів та як ці явища відображаються у перекладах. Відзначено, що частина значеннєвого й емоційно-експресивного змісту добутоків чудових художників губиться по дорозі до іншомовного читача внаслідок свідомого або несвідомого бажання перекладачів підігнати оригінальний і непростий для сприйняття стиль письменника під «хрестоматійно правильний».

Рассмотрено влияние союза «and» на стилистическую функцию английского сложного предложения в текстах оригинальных художественных произведений. Отмечено, что часть смыслового и эмоционально-экспрессивного содержания произведений замечательных художников теряется по дороге к иноязычному читателю вследствие желания переводчиков подогнать оригинальный и непростой для восприятия стиль писателя под «хрестоматийно правильный».

The article examines the effect of conjunction 'and' on stylistic functions of English complex sentences in original literary texts and the importance of translators' understanding of all stylistic connotations that authors meant to express by it. The lack of such understanding and bent "to abide by the book" to make translations stylistically neutral maim the originality of author's artistic style.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У перекладацькій справі при відтворенні стильових особливостей перекладного художнього твору не вдається, природно, уникнути часткових втраг, що викликані особливостями мови перекладу. Такі

втраги, – точніше, жертви, – не суперечать принципу повноцінності перекладу, тому що вони компенсуються чимось іншим у складній системі, яку являє собою художній твір. З іншого боку буває дуже прикро констатувати такі недоліки перекладу, які не обумовлені специфікою мов, а виникають, мабуть, через те, що перекладач не цілком перейнявся духом твору.

Щодо цього стосовно до англійської мови цікаво спробувати проаналізувати стилістичні функції деяких типів сполучення простих речень у складному. Це ті випадки, коли наявність показників того або іншого виду сполучення (сполучників) зовні не мотивоване. Іноді логічно не мотивованим виглядає й саме об'єднання частин у єдине ціле. Показники сполучення виступають при цьому в незвичайній для них ролі з погляду загальномовної норми. Створюється більша значеннєва насиченість фрази, і збереження в російському або українському перекладі всього багатства змісту, закладеного в дане складне ціле, є завданням перекладача – завданням, найчастіше не виконуваним, хоча далеко не завжди нездійсненним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час проведеного аналізу останніх досліджень і публікацій було відмічено, що, попри існування великого обсягу праць стосовно загальної проблеми механізмів перекладу з однієї мови на іншу і з англійської та на англійську зокрема, а також різних її аспектів, проблема перевірки стилістичної відповідності перекладів оригіналам залишається незмінно актуальною як для учених мовознавців, так і для практичних перекладачів [1; 2; 5]. Подібні досліди можуть надати багатий матеріал щодо стилістичних засобів перекладу необхідних перекладачам у їх праці [3; 4; 8].

Мета та завдання статті. Мета статті – дослідити вплив зовнішньо не мотивованого використання сполучника «and» на стилістичну функцію англійського складного речення в оригінальних текстах художніх творів та як ці явища відображуються у перекладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дуже часто огріхи перекладів списуються за рахунок специфіки мов. Зокрема це стосується перекладів із англійської мови на російську або українську – мов досить несхожих у своєму синтаксисі. Особливо складно займатися перекладами найбільш оригінальних художників сучасності. Багато хто з них не лише в композиції, але й у системі мовних образних засобів виходять із принципу айсберга, коли на поверхню літературного твору виноситься лише одна восьма внутрішнього змісту, а решта, як у айсберга залишається під водою. Під час читання деяких перекладів створюється враження, що перекладач іноді знімає

верхівки, передаючи лише явний, формальний, зовнішній зміст, упускаючи з виду внутрішнє. Але ж ці підводні прошарки айсберга – як значеннєві, так і емоційні – дуже важливі. Саме вони створюють глибину й багатоплановість художнього тексту.

У результаті з деякими перекладами виходить так, що читаються вони легко, їхня мова відповідає всім вимогам граматики, а тим часом оригінальний текст зовсім не настільки легкий для сприйняття, і його мова не видається такою гладкою, чіткою. Про таку особливу «причесану перекладацьку мову» Е.Г. Еткінд писав майже піввіку назад наступне: « Мова йде ... про акуратну, чистеньку, дистильовану, хлоровану мову, у якій усе відповідає нормі (невідомо коли й де встановленій) і не виходить за межі того, що дозволяється шкільними хрестоматіями для молодших класів». У мовних формах оригіналу, якщо це дійсно художній твір, неодмінно є щось оригінальне, що вперше зустрічається. Відбувається так, тому що справжній письменник, будучи творцем, у тому числі й мови, обов'язково вносить щось нове. Він по-новому використовує можливості мови, створюючи із загальновідомих складових частин шляхом їхньої комбінації щось художньо неповторне.

Тому стосовно до англійської мови таким цікавим здається аналіз стилістичних функцій деяких типів сполучників, що використовуються для об'єднання простих речень у складні, зокрема сполучника «and». Логічно не мотивованим виглядає, наприклад, використання сполучника «and» там, де відносини між частинами, що з'єднуються, – заперечувальні, і де скоріше очікувався б сполучник «but». «And» виступає в таких випадках у нехарактерній для нього функції: «She knew she shouldn't be doing it and did it anyway» [9].

Ще одна цікава особливість стилю – уживання повторюваного сполучника «and» в одному складному або декількох сусідніх реченнях. Роль сполучника в цьому випадку має пряме відношення до ритміко-інтонаційного ладу прози: «Art nodded and then turned the key beside the ship's wheel. And the solenoid kicked in immediately; and the engine stuttered once and then began to idle roughly, rattling frantically beneath the floorboards. And Art slowly backed the choke off» [7]. Таке повторення характерне для мови балад, притч, народних казок (і аналогічно вживанню сполучника «і» у російській мові або «і» в українській), зустрічається в розмовній мові. Ці конструкції в літературному творі, наближають їхню мову до розмовної, роблять її менш правильною, але більш живою. Сполучник «and» тут, виражаючи тільки загальну ідею об'єднання, зм'якшує логізацію мовлення будь-то героїв або автора. Повідомлення, які могли б часто

бути самостійними реченнями, зв'язуються лінійно, нанизуються одне на одне, причому на характер їх взаємної залежності не вказується. Крім того, низка повідомлень не замикається, як буває, коли «and» приєднує тільки останнє з декількох речень, що зв'язуються. Низка може бути продовженою, що створює враження зв'язаності всіх реальних явищ, їх переплетіння, без уточнення конкретних форм їх залежності. У той же час кожен із поєднаних компонентів набуває більшу значущість, більшою мірою зберігає своє самостійне значення, ніж за звичайної форми зв'язку, коли «and» стоїть тільки перед останнім членом об'єднання.

Таким чином, багатосполучення виконує двояку функцію, підкреслюючи, з одного боку, момент зв'язку, переплетіння речень, а з іншого, власне значення, вагу кожного з них.

Така синтаксична форма не випадкова: вона зокрема, служить для передачі особливого внутрішнього стану й світовідчуття героїв і відповідає особливій творчій манері автора.

Важливу стилістичну функцію виконує в художніх текстах також і та якість прози, яка виникає завдяки частому повторенню «and», – ритмічність. Фрази й уривки тексту здобувають наспівність, сказаному надається особлива значущість, воно виділяється зі свого оточення, – як у біблійних притчах або народних легендах.

Часто за допомогою такого вживання створюється враження граничної напруги внутрішніх сил героїв у критичні, переломні моменти їх життя: «I dreamt of a farmwomwan heating bathwater. And I dreamt of the blood from my mother's womb. And I dreamt of the flabby arms of my dying grandmother, pushing me up into the blue blue sky. And I dreamt about Buddhist temples near cool rushing rivers. And I dreamt of the little girl who was sold by her mother for meth. And I dreamt of the twisted furnace of my car. And I dreamt of a Viking warship. And I dreamt of an ironworker's anvil. And I dreamt of a sculptor's hands working furious chisels on stone. And I dreamt of flaming arrows bursting out of the sky. And I dreamt of raining fire. And I dreamt of glass exploding everywhere. And I dreamt of a delirious angel frozen in water» [6].

В інших випадках створюється враження утоми, пасивності героя, якому події, що відбуваються та дії оточуючих видадуться важкими й позбавленими змісту: «The lawyer didn't know what to do other than say he was sorry one more time and exit the ward as quickly as possible. And so my life went» [6].

Питання про переклад «and» у даній функції на російську або українську мови ускладнюється тим, що англійський сполучник ширше за значенням, ніж наш: іноді він з'єднує повідомлення, що

зіставляються, – і тоді перекладається за допомогою «а» (типу: «я сказав..., а він відповів...»). Проте у тих випадках, коли автор повторює «and» в одному або декількох реченнях, що стоять поруч, і коли ця повторюваність явно навмисна, тому що без «and» взагалі можна було б обійтися, а також коли повторюваний сполучник відбиває специфічну інтонацію – без відтінку зіставлення або протиставлення, характерного для російського або українського «а», тоді найкращим здається переклад з «і».

Висновки. Очевидно, що під час передавання всієї повноти стилістичного звучання художнього тексту справа не в специфіці мов. Справа найчастіше може бути в недовірі перекладачів до читача, до його художнього чуття й здатності сприймати, у результаті чого – свідомо або несвідомо – оригінальний і непростий для сприйняття стиль письменника підганяється під нейтральний, так сказати, «правильний» стиль. Виходить, що більша частина значеннєвого й емоційно-експресивного змісту творів чудових художників губиться по дорозі до іншомовного читача.

У всякому виді праці є свої, так звані, витрати виробництва. Діяльність перекладача також у цьому змісті не ідеальна. Тому перекладачеві так важливо глибоко розбиратися й урахувати у своїй роботі перераховані вище стилістичні функції сполучення простих речень у складі складного за допомогою, у тому числі й на перший погляд немотивованого застосування сполучників.

Список літератури

1. Алексеев, С. А. Имплицитный образный смысл художественного текста в читательском восприятии: попытка ассоциативного эксперимента [Текст] / С. А. Алексеев // Вестник МГЛУ. – 2005. – № 506. – С. 24–33.
2. Алексеев, С. А. Когнитивные модели как средство сопоставления образности в оригинале и переводе [Текст] / С. А. Алексеев // Вестник МГЛУ. – 2004. – № 488. – С. 5–20.
3. Бузаджи, Д. М. Лингвистический стилистический механизм отстранения и проблема передачи отстранения в переводе [Текст] / Д. М. Бузаджи // Вестник МГЛУ. – 2008. – №536. – С. 29–38.
4. Медведєва, Л. М. Английская граматика в пословицах, поговорках, идиомах и изречениях [Текст] : учеб. пособие / Л. М. Медведєва. – К. : КГУ, 1990. – 240 с.
5. Яковлева, М. А. К вопросу об использовании метода компенсации как основной переводческой стратегии для достижения адекватности в художественном переводе [Текст] / М. А. Яковлева // Вестник МГЛУ. – 2005. – № 506. – С. 114–123.
6. Davidson, A. The Gargoyle [Text] / A. Davidson. – Canongate Books Ltd: 2009. – 502 p.

7. Gutterson, D. Snow Falling On Cedars [Text] / D. Gutterson. – Bloomsberry Publishing Plc, 2009. – 404 p.

8. Kiraly, D. A. Social Constructivist Approach to Translator Education [Text] / D. A. Kiraly. – Manchester and Northampton : St. Jerome Publishing, 2000. – 255 p.

9. Nolan, C. Envy [Text] / C. Nolan. – Pan Books, 2010. – 406 p.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.

© І.І. Ков'ях, 2011.

УДК 371.695=111:373.61

О.М. Муравйова, викл.

НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Стаття є спробою дослідження нетрадиційних методик викладання іноземних мов – інтенсивного навчання, яке передбачає активізацію резервних можливостей людини (пам'яті, сприйняття, мислення, уяви) з метою розвитку швидкого та легкого спілкування.

Статья представляет собой попытку исследования нетрадиционных методик преподавания иностранных языков – интенсивной учебы, которая предусматривает активизацию резервных возможностей человека (памяти, восприятия, мышления, воображения) с целью развития быстрого и легкого общения.

The article is an attempt to research the untraditional methods of teaching of foreign languages – intensive courses which foresee activation of reserve possibilities of a person (memory, perception, thought, and imagination) with the purpose of development of rapid and easy communication.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зміни, що відбуваються в нашому суспільстві: створення спільних підприємств, широкі зовнішньоекономічні контакти – породили потребу в швидкому і ефективному оволодінні іноземними мовами. Представник фірми, що не говорить мовою свого клієнта, часто втрачає замовлення. Знання іноземних мов – це не тільки атрибут культурної людини, але й запорука його успішної діяльності. Відомий фахівець у галузі лінгвістики та методики викладання іноземної мови С.Г. Тер-Мінасова справедливо відзначає, що з недавнього часу вивчення мови стало більше функціональним: "Небувалий попит зажадав небувалих пропозицій. Несподівано для себе викладачі іноземних мов опинилися в центрі громадської уваги: легіони нетерплячих фахівців у різних галузях науки, культури, бізнесу, техніки і всіх інших областей